

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Νίκος Εγγονόπουλος: *Ποίηση 1948*

(Νεοελληνική Λογοτεχνία Κατευθύνσεων, σ. 84)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Στοιχεία που αφορούν στο συγγραφέα, λογοτεχνικό περιβάλλον και λοιπά γραμματολογικά στοιχεία:

1. Ο Ν. Εγγονόπουλος έχει θητεύσει, ως γνωστόν, στον Υπερρεαλισμό. Θεωρείτε ότι αυτή η θητεία βρίσκει έκφραση στο συγκεκριμένο ποίημα; Να απαντήσετε σε αναφορά με το περιεχόμενο και τη μορφή του ποιήματος.¹

2.2. Δομή του κειμένου, επαλήθευση ή διάψευσης μιας κρίσης με βάση το κείμενο, εκφραστικά μέσα και τρόποι του κειμένου (οφολογική διερεύνηση, αφηγηματικές λειτουργίες, επιλογές του δημιουργού σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης):

1. Ποια στοιχεία της ποιητικής γραφής υποστηρίζουν το χαμηλόφωνο και εξομολογητικό ύφος του ποιήματος;
2. «*Είναι ως αν να γράφονταν...*»: Να αναλύσετε την παρομοίωση και να σχολιάσετε το ρόλο της στη δομή του ποιήματος.
3. Να αναφερθείτε στον στίχο: «(και τότε - άλλωστε - δεν ήσαν;)». Τι νομίζετε ότι υποδηλώνει η τοποθέτησή του μέσα σε παρένθεση;

2.3. Σχολιασμός ή σύντομη ανάπτυξη χωρίων του κειμένου:

1. Γιατί η εποχή του *εμφύλιου παραγμού* αναστέλλει την ποιητική δημιουργία;
2. *Κι άλλα παρόμοια*: Ποιες μπορεί να είναι, κατά τη γνώμη σας, οι συναφείς με την ποίηση ενασχολήσεις;
3. Ποια επίδραση έχει στο έργο του ποιητή η ζοφερή πραγματικότητα του Εμφυλίου; Πώς την κρίνετε;

---

¹ Οι υπερρεαλιστικές καταβολές του Εγγονόπουλου επιβιώνουν στη μορφή του ποιήματος: τεμαχισμένος λόγος, λέξεις – θραύσματα, ελλειπτική διατύπωση. Βλ. και *Βιβλίο του Καθηγητή*, σ. 182.

4. Σε ποια σημεία του ποιήματος εκφράζεται εναργέστερα η θλίψη του ποιητή;

3. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Μ. Σαχτούρης: Χριστούγεννα 1948²

*Σημαία
ακόμη
τα δόκανα στημένα στους δρόμους
τα μαγικά σύρματα
τα σταυρωτά
και τα σπέρτα καμένα
και πέφτει η οβίδα στη φάτνη
του μικρού Χριστού
το αίμα το αίμα το αίμα
εφιαλτικές γυναίκες
με τρυφερά κέρνα
χέρια
απεγνωσμένα χαιδεύουν
βόσκουν
στην παγωνιά
καταραμένα πρόβατα
με το σταυρό
στα χέρια
και το τουφέκι της πρωτοχρονιάς
το τόπι
ο σιδηρόδρομος της λησμονιάς
το τόπι του θανάτου*

Οι ποιητές Μ. Σαχτούρης και Ν. Εγγονόπουλος έχουν βιώσει στη διάρκεια του εμφυλίου κοινές εμπειρίες. Εξετάζοντας συγκριτικά τα δύο ποιήματα να απαντήσετε στο ερώτημα: Πώς μετουσιώνεται σε ποίηση η εμπειρία ζωής;

---

² Η *Ελληνική Ποίηση*, εκδ. Σοκόλη, τ. Ε', σσ. 231-232.

Τ. Βαρβιτσιώτη: Όταν ο ποιητής...³

*Όταν ο ποιητής
Ανοίγει τα μάτια του
Στο καθημερινό θαύμα
Εμφανίζονται σιγά - σιγά
Όλα τα πένθιμα φαντάσματα
Όλα τα όνειρα τα λυπητερά
Σαν κεριά που καπνίζουν*

*Τότε με το χλωμό του δάκτυλο
Χαράζει τ' αρχικά της αστραπής
Πάνω στη στιβαγμένη σκόνη
Πάνω στο πρόσωπο της χρονιάς*

*Που γέρνει
Μαστιγωμένο απ' όλους τους ανέμους
Αλλάζει τη λάσπη
Σε κρουνούς από φωτεινό αίμα
Μεταμορφώνει το θάνατο
Σ' ερωτικό τραγούδι*

*Ω ποίηση αναμάρτητη
Εμπιστευμένη στη δροσιά της θύελλας
Ω ποίηση ατελεύτητη
Φτεροκόπημα χελιδονιών.*

Ποια άποψη εκφράζει ο Τ. Βαρβιτσιώτης για την ποίηση και σε τι διαφοροποιείται από τον Εγγονόπουλο;

4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. «Τι χρειάζονται οι ποιητές σε μίζερους καιρούς;» Να αναπτύξετε τις σκέψεις σας με αφορμή το παραπάνω ερώτημα του ποιητή Χαίλντερλιν.

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Κάτω από τον τίτλο «Η ζωή ως τέχνη» να συγκεντρώσετε καλλιτεχνικές δημιουργίες (εικαστικές, μουσικές, λογοτεχνικές) στις οποίες να κατοπτρίζεται η σύνδεση της τέχνης με τη ζωή (ομαδική εργασία) .

---

³ *Η Ελληνική Ποίηση*, εκδ. Σοκόλη, τ. Ε', σ. 50.